

VM i radiopejlorientering 2023

Per Magnusson

I månadsskiftet augusti/september 2023 avgjordes VM i radiopejlorientering/rävjakt i tjeckiska Liberec. Sverige ställde upp med den största truppen genom tiderna, 16 personer stark, varav sex var LOK:are: Joakim Tosteberg, Monika Edstam, Christian Enberg, Henrik Eklund, Mattias Eriksson och jag själv. Här följer en bearbetad variant av en artikel jag skrev för radioamatörernas tidning QTC hösten 2023 om mina upplevelser av VM:et.

Klassiska träningar

Fredag den 25:e hölls träningar för 3,5 MHz (även kallad 80 m) och 144 MHz (även kallad 2 m) klassisk distans på gångavstånd från förläggningen i det stora studentboendet för tekniska universitetet i Liberec. Solen sken och temperaturen var uppemot 28 grader, men det var ändå svalare än vad det hade varit några dagar tidigare.

Terrängen i området är ofta väldigt kuperad med till stor del lättlöpt ädellövskog, fast med inslag av svårpasserad tätare vegetation. Det täta lövverket skyddade effektivt från solen, men värmen och backarna gjorde ändå att vi deltagare fick chansen att bli riktigt trötta. Trots detta valde många av svenskarna att köra båda träningarna direkt efter varandra, snarare än att promenera hem och äta lunch emellan eller bara köra den ena.

Det var väldigt nyttigt att prova på terrängen innan tävlingarna för att få en uppfattning om hur man ska göra vägval, hur pejling på framförallt 2 m, som dämpas och studsar mycket i bergig terräng, fungerar under dessa omständigheter och såklart att vänja benen vid de brutala backarna. En insikt är att det är mer viktigt än hemma att ha koll på var på kartan man befinner sig för att kunna göra höjdeffektiva vägval. En annan att det är dumt att stå nere i en ravin och försöka pejla på 2 m och en tredje att arrangörerna verkar sätta kontrollerna tämligen synligt

Målet för de klassiska träningarna

Inför avresan och under hela VM var vi flera som spánt kollade de ständigt föränderliga väderleksprognoserna. Skulle det bli olidligt hett som veckan innan? Eller skulle det komma 35 mm regn under en enda tävlingsdag? Det var spännande flera gånger, men i slutändan tycker jag att vi hade rejäl tur med vädret trots allt. Hellre 12 grader och duggregn än 30 grader och stekande sol. Och oftast var det faktiskt uppehåll och varmare än 12 grader utan att bli för varmt.

Eftersom träningarna klarats av på förmiddagen hade vi eftermiddagen fri och flera av oss passade på att ta en kort busstur in till centrala Liberec för att titta på staden, äta glass, handla bananer och annat väsentligt. Det verkar vara en fin stad med många vackra byggnader och ett imponerande stadshus.

Stadshuset i Liberec

Foxoring- och sprinträning

Andra träningsdagen fick vi stå ut med en del av det regn som veckan bjöd på. En foxoringsträning skulle klaras av i ett nytt terrängparti med om möjligt än mer kupering än på de klassiska träningarna. I foxoring är sändarna jättesvaga och hörs normalt bara på något tiotal eller möjligen hundratal meters håll. Istället är de ungefärligen utmärkta på kartan och sänder hela tiden, så man får orientera sig fram till ringen och där börja lyssna för att pejla sig fram sista biten. Som vanligt i radiopejl får man ta kontrollerna i valfri ordning, så det blir lite som en poängorientering med pejlslag vid kontrolltagningen. Det här är en gren där orienterare har en fördel över mindre orienteringstekniskt duktiga pejlare.

Olika kontroller sänder på olika frekvenser, så det underlättar om man som jag har en mottagare där det är lätt att hoppa mellan flera förprogrammerade frekvenser. De som springer med mottagare med helt analog frekvensinställning har en klar nackdel eftersom de ofta måste trimma in en ny frekvens och inte kan veta om de inte hör något p.g.a. att de har fel frekvens inställd eller att de är för långt från räven.

Det var min första foxoring och jag var ivrig att testa min extra känsliga ferritantenn som jag veckan innan tillverkat just för denna tävlingsform. Antennen är längre (och tyngre/klumpigare) än den antenn jag vanligen springer med, men är alltså tänkt att göra det möjligt att höra sändarna på längre avstånd, vilket sparar värdefull tid. Tester hemma tydde på att

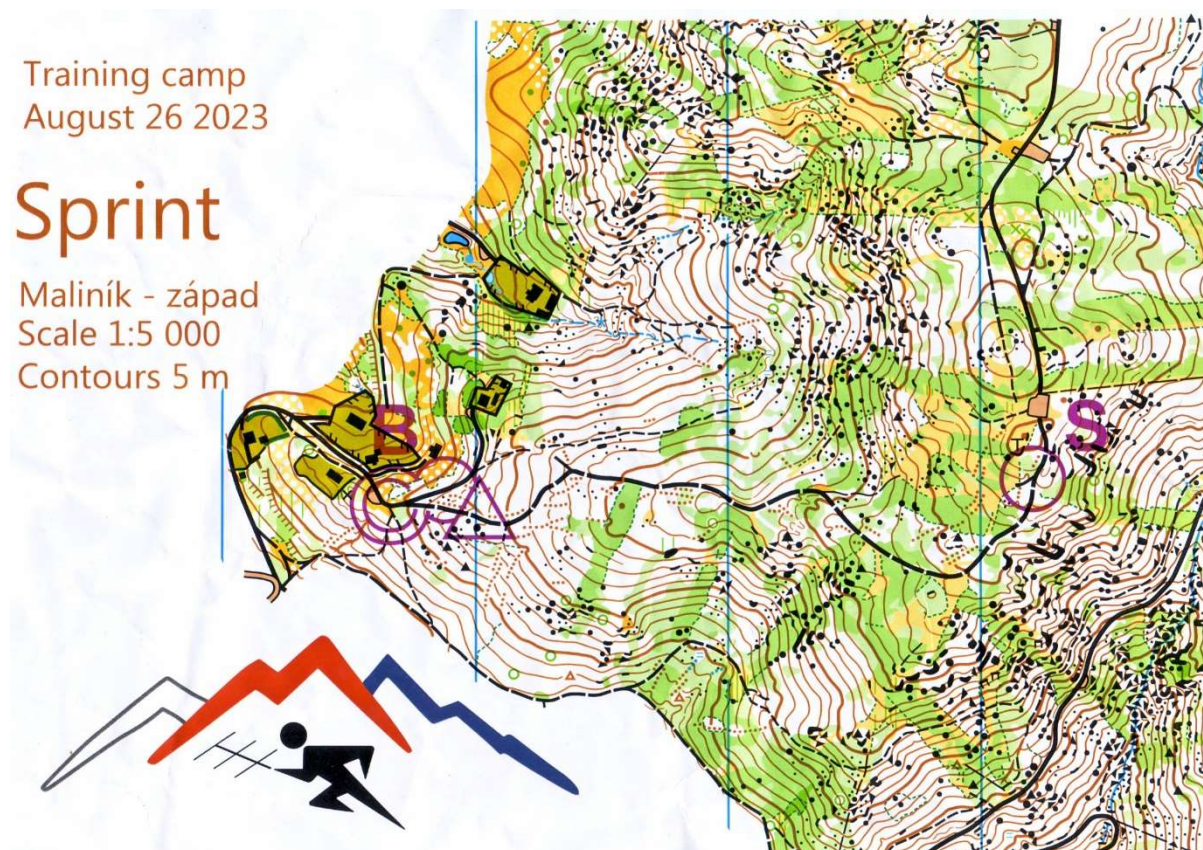
Min mottagare försedd med lång foxoring-antenn

räckvidden blev ungefär den dubbla. Mottagaren är samma egenutvecklade mottagare som jag även använde på övriga 3,5-MHz-lopp.

Rävarna hördes på mellan 50 och 200 m håll, vilket tyder på att sändarstyrkan kan variera en hel del av någon anledning. Även andra upplevde att vissa rävar var extra svaga. En av kontrollerna varken hörde eller hittade jag, men den hade arrangörerna tydligen inte satt igång förrän strax efter att jag varit där och klivit runt på det extra branta och svårframkomliga gamla slybeväxta hygge där den skulle sitta.

På väg mot målet upptäckte jag att två av de fyra knapparna på min mottagare slutat fungera (pga regnet?), så min noggranna grafiska pejling och sidbestämning gick inte längre att använda. Skulle det lösa sig efter att mottagaren fått torka? Svaret visade sig senare vara nej...

Som tur var så hade jag med mig en laptop och kunde ändra i programkoden för mottagaren för att flytta över de viktigaste funktionerna på knapparna som fortfarande fungerade samt få till alternativa sätt att komma åt övriga funktioner. Liknande förändringar fick jag göra ett par gånger till under veckan, så det var en himla tur att jag tagit med datorn. Med uppdaterad programkod var det på eftermiddagen dags för en sprintträning i samma område. Nu lyste solen och skogen var full av löpare, som det ska vara på en sprint. När Håkan Melin (den bästa radiopejlaren i Sverige, tävlande för Stockholms rävjägare) och jag jämförde våra tider efter träningen visade det sig att vi hade på sekunden samma tid.

Kartan för sprintträningen med start, publikkontroll (S) och sistakontroll (B). Var de tio andra kontrollerna sitter får man pejla sig fram till.

Vår M50-lagkamrat/konkurrent Erik Agrell kom dock tillbaka till målet utan den SI-pinne han lånat av arrangörerna (hans bagage hade kommit på avvägar...), men han hade en idé om att han kanske tappat den när han klättrade över ett staket på slutet av banan. Vi tre gav oss ut på en expedition för att leta efter pinnen och med nästan osannolik tur så satt den faktiskt prydligt upphängd högst upp på staketet, så Erik slapp pinsamheten att inte kunna lämna tillbaka den lånade pinnen.

Kvällen tillbringade flera av oss på en sportbar nära boendet där det bjöds på prisvärd öl och en tjeckisk TV-sändning från friidrotts-VM i Budapest där vi kunde se när Mondo hoppade sig till VM-guld.

Två dagars träning i den tuffa terrängen kändes i benen, inte minst i låren, så det var välkommet med en nästan träningsfri dag på söndagen. Den halva av svensktruppen som valt att inte vara med på de inledande träningarna anslöt runt lunch och på eftermiddagen erbjöds möjlighet att testa en miniversion av alla discipliner i ett närliggande skogsområde. Med närmare 350 deltagare samlade på samma ställe kändes det hela plötsligt ganska mycket större än med det 80-tal som varit utspridda på träningarna.

Öppningsceremoni och första tävlingsdagen

Senare på kvällen hölls den officiella öppningsceremonin i aulan för tekniska universitetet och Henrik Eklund fick äran att hålla en skylt med svenska flaggan på scenen.

Henrik Eklund bar svenska flaggan på invigningsceremonin.

På måndagen började så allvaret i och med den första klassiska distansen. Min träningsvärk hade till större delen släppt och benen kändes rätt så pigga. Den stora dragspelsbussen som skulle ta oss till starten havererade dock och blev stående i en tvär och brant kurva en dryg km från startområdet, så det fick bli en oplanerad men uppfriskande promenad den sista biten. Regnet hängde i luften men började inte falla förrän vi var uppe vid starten och kunde ta skydd under arrangörernas uppställda, om än något snålt tilltagna, tält. I M50 var disciplinen för dagen 144 MHz/2 m och jag hade en av de tidigare starttiderna. Som förberedelse inför loppet var vi några som hade studerat en gammal orienteringskarta över området och funderat ut ungefär var rävarna skulle kunna tänkas vara placerade, vad som

skulle kunna vara en bra löpväg runt området och var det skulle kunna vara bra att stå och pejla. Att snabbt få en överblick över de dominerande höjdformationerna kan vara svårt under själva tävlingen i den här sortens terräng där hela kartan är full av höjdkurvor som lutar åt alla möjliga håll, så att ha ett bra hum om det redan i förväg är värdefullt. Målets position är känd på förhand, men inte startens. Som tur var hade vi gissat rätt om startplatsen, vilket var en bra utgångspunkt för resten av gissningarna. Man måste dock vara flexibel och beredd att ompröva planen när den visar sig krocka med verkligheten.

Karta med inritade kontroller och några bäringar för 2-m-tävlingen.

För att snabbt få en bra överblick hade jag bestämt mig för att springa till en liten höjd några hundra meter väster om starten och pejla alla fem rävarna därifrån under den första femminuterscykeln när de sänder i tur och ordning. Räv tre såg ut att ligga i precis det område jag tänkt mig, vilket var en skön bekräftelse på att planen kanske skulle kunna hålla. Tvåan tycktes vara lämplig som sista räv nära målet medan fyra och fem låg någonstans mitt emellan, också det enligt plan. Möjligen satt ettan åt ett lite oväntat håll. Planen var att ge sig av söderut mot trean för att sedan arbeta sig norrut mot målet. Den initiala pejlingen kostade såklart en femminuterscykel och t.ex. Håkan som startade mer offensivt utan att stå still och rita in bäringar från en bra pejlpunkt hade fem minuter snabbare tid till trean än jag eftersom han tog den redan i andra sändningscykeln. Det är en central utmaning inom radiopejlorientering att välja hur mycket tid man ska investera i att pejla noga och rita och hur mycket man istället ska springa och försöka hålla pejlinformationen i huvudet.

Ettan satt som sagt på ett för mig lite oväntat ställe rakt västerut, men även den gick bra. Sedan föll valet på fyran som jag tog trots ett lite mindre lyckat val av väg. Jag hann inte upp över ett krön under dess sändningspass och fick bara en svag och lite otydlig avslutande riktning att gå på, men hittade den ändå utan att slösa alltför mycket tid. Femman däremot hade jag inte så bra koll på som jag kanske borde om jag hade ritat bäringar lite noggrannare på kartan eller haft dem i minnet, så där gick det möjligen en cykel i onödan. Sedan gällde det att ge järnet längs en väg mot tvåan nära målet för att vara i en bra position när den skulle börja sända. Detta lyckades och jag fick den strax efter att den slutat sända. Tyvärr var jag ganska trött och sliten efter alla backarna och lite för stressad för att läsa kartan ordentligt, så vägen vidare mot mål blev onödigt lång, vilket är lite pinsamt eftersom man då klarar sig med ren orientering och inte behöver pejla för att veta vart man ska. Kanske

Mottagare i karantän innan start. Det är viktigt att ingen som väntar på start kan pejla efter att sändarna har börjat sända.

Håkan Melin och Christian Enberg vid starten

förlorade jag silvret på det slarvet. Hur som helst så slet jag mig till slut uppför de sista höjdkurvorna till sistakontrollen (kallad "beacon") och sedan in i mål och var på det hela taget väldigt nöjd med loppet. Antagligen mitt bästa 2-m-lopp hittills. Det visade sig till slut räcka till en bronsplats, tre minuter efter segraren. Håkan hade ett topplopp på gång, men tappade tid på slutet och kom åtta eftersom han höll fast vid sin förväntning att räv fem

skulle sitta betydligt närmare toppen av en hög ås än vad den i själva verket gjorde. Tillsammans med Erik Agrell som kom på plats 18 knep vi silvret i lagtävlingen i M50.

Sprint

Tisdagens sprint genomfördes i gråmulet väder och tidvis lätt regn. I denna gren sänder kontrollerna bara 12 sekunder i taget och man ska först hitta fem kontroller på en frekvens, sedan ta en publikkontroll på en annan frekvens (även utmärkt på kartan) och sedan ta fem rävar till på en tredje frekvens innan man tar sistakontrollen (på en fjärde frekvens) och springer i mål.

Området var mindre kuperat än övriga dagar och med mer inslag av tät vegetation. Jag stressade iväg från starten och var allmänt ofokuserad, så ordningen jag tog kontrollerna i blev inte den bästa. Dessutom hade jag glömt att de bara var markerade med ett röd-vitt Sportident-spjut och inte med en riktig skärm, så första räven sprang jag först förbi utan att se den eftersom jag förväntade mig att den skulle vara väl synlig. Orutinerat. Andra slingan med ytterligare fem kontroller, efter publikkontrollen, gick möjligen något bättre men på ett ställe fastnade jag bland en massa fällda träd och fick backa ut ur området.

Det här blev för min del VM:ets sämsta lopp och jag hamnade till slut på femte plats, slagen med dryga tre minuter. En del andra hade också problem. Håkan körde med en alldeles nyinköpt mottagare och förväxlade i hastigheten knapparna för sidbestämning och elektronisk kompass, vilket tog tid att komma underfund med, så trots allt blev jag bäste svensk i M50 även denna dag.

På kvällen hölls prisutdelningen för de två första tävlingarna och det blev många tillfällen att lyssna till den tjeckiska nationalsången, men även den ukrainska, slovakiska, polska, ungerska, bulgariska och tyska. Att gå upp och ta emot brons individuellt och silver i lagtävlingen var en fin upplevelse.

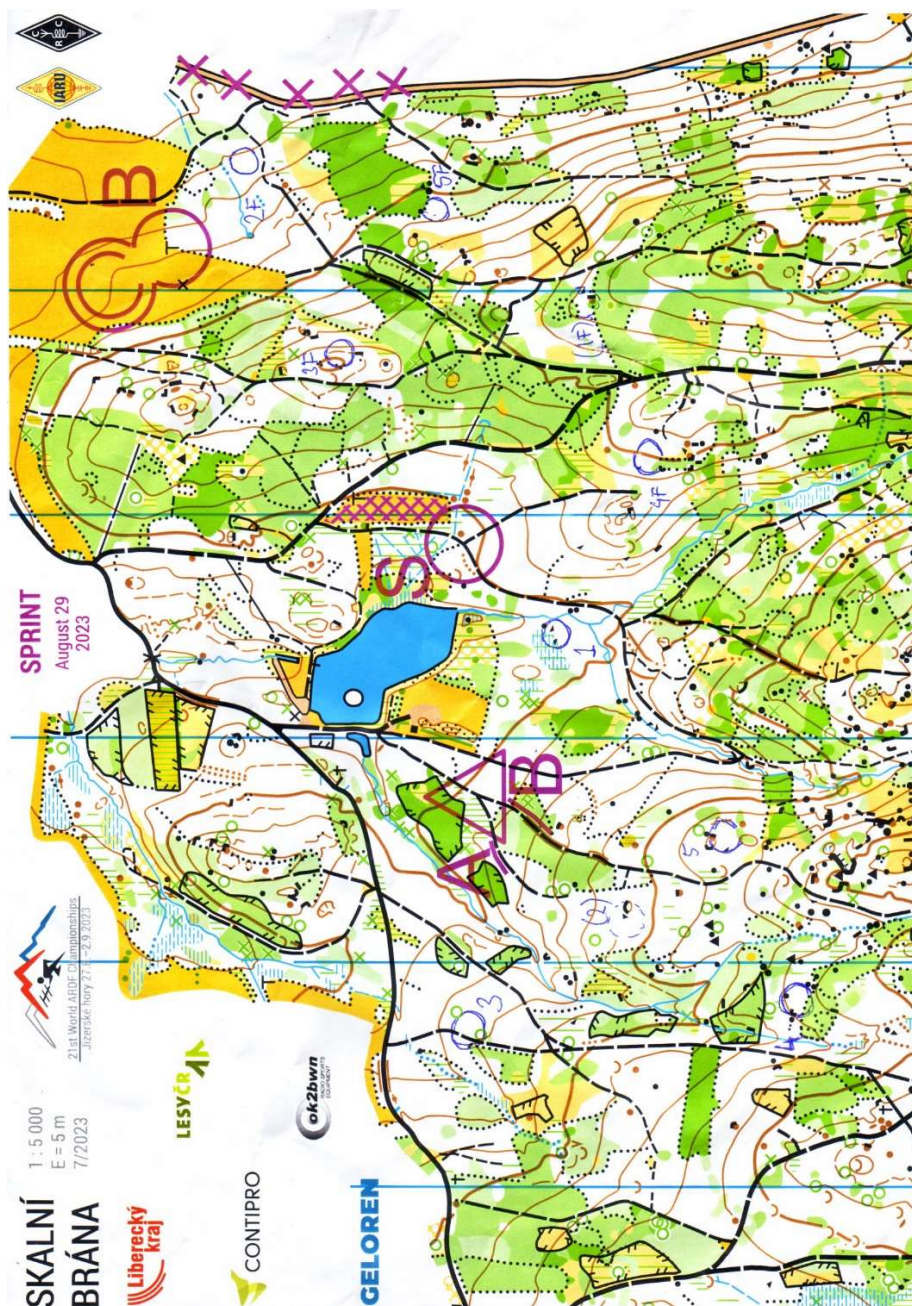
Mattias Eriksson vid publikkontrollen på sprinten.

Håkan Melin vid publikkontrollen på sprinten.

Per spurtar mot mål på sprinten.

Sprintkartan med start (två olika "startkorridorer" för olika klasser), publikkontroll (S), sistakontroll (B) och inritade kontrollpositioner.

Per med bronsmedalj på prisutdelningen för första klassiska tävlingen.

M50 laget med silvermedaljer för första klassiska tävlingen.

Vilodag och andra klassiska distansen

Onsdagen var vilodag och en stor del av den svenska delegationen passade på att göra ett besök i Liberecs närbelägna och mycket fina botaniska trädgård som har stora växthus med alla möjliga exotiska miljöer och växter, allt från öken till regnskog, köttätande växter, orkidéer och enorma näckrosor.

Den andra omgången klassisk distans avgjordes på torsdagen i ett område längre bort från förläggningen än de tidigare tävlingarna. Denna dag var det dags för 3,5 MHz (80 m) för M50. Återigen hade vi studerat en gammal karta för att förstå terrängen, gissa sändarpositioner och tänka ut vägval, men denna gång hade vi misstagit oss på startens position med ca 500 m, så förutsättningarna var aningen annorlunda än vi tänkt oss.

Det visade sig vara ganska självklart att börja med räv fyra som tycktes sitta ungefär där jag tänkt mig att det borde finnas en kontroll, men jag hann springa onödigt långt på en stig och när den började sända för andra gången hade jag den ett par-tre hundra meter bakom mig, så det blev till att vända om. Efter en liten krok runt ett grönområde hittade jag den utan att behöva vänta på ytterligare ett sändningspass. Sedan hade jag tänkt ta nummer fem och gav mig iväg in mot de centrala delarna av kartan. I slutet av en lång uppførsbacke började dock tvåan sända och var oväntat stark, så av ren tur så hade jag alltså hamnat i närheten av den precis när den sände. Det var inga problem att hitta den strax efter att den tystnat och sedan fortsatte jag mot femman. Efter en brant klättring var jag i önskad position inför dess sändningspass något tiotal sekunder innan det var dags. Signalen var superstark och det visade sig att jag stått och väntat 30 m från kontrollen utan att se den. Nåja. Det kunde varit värre.

Jag hade vid det här laget god uppfattning om var trean och ettan låg och trean stod näst på tur med en stor, rak och praktisk stig i ungefär rätt riktning. En extra pejling mot ettan hanns med på vägen, vilken bekräftade en tidigare kryssbäring och med 500 m kvar till trean började den sända. Stigen fortsatte att leda rakt mot räven och när jag började närma mig så möttes jag av en rad av löpare på väg ut från den. Strax såg jag kontrollvaktens gömsle och några steg senare även själva kontrollen. Yes! Nu var det bara att ta sig tillbaka upp på en rullskidbana, akta sig för skidåkarna och se till att hamna i en bra position innan ettan skulle sända nästa gång. Jag hann till

önskad plats längs rullskidbanan med fri löpväg åt flera håll medan femman fortfarande sände och bestämde mig för att inte vänta, utan ge mig ner i skogen där mina kryssbäringar möttes för att se om jag kunde ha tur en gång till. Efter 50 m eller så satt där en skärm.

Trippel-yes! Jag hade alltså hittat sista räven strax innan den skulle börja sända och kunde ge mig av mot målet.

Mattias spurtar.

Kartan från 3,5-MHz-tävlingen med inritade kontroller och några bäringar.

Denna gång skulle jag inte slarva. Det blev dock lite spännande när en grind in till en skidskyttestadion visade sig vara igen-bommad trots att det hade sagts att grindarna skulle vara öppna. Att springa runt skulle kosta extra minuter, men när jag kom ännu närmare uppenbarade sig en liten gångpassage precis bredvid den stora

Per på väg att målstämpla medan Monika fotar.

grinden. Puh! Nu var det bara att ösa på allt det gick i backarna ned mot målet utan att ta fel i någon stigning. Det var en riktigt härlig känsla att springa in efter en osannolik fullträff till lopp. Dagen till ära med Monika Edstam som svensk hejaklack vid upploppet. Monika stod över de klassiska distanserna, men åkte ut för att heja på oss andra denna dag. Jag kände att det här måste räcka långt. Det borde i princip vara omöjligt att springa banan en cykel snabbare och eftersom jag hittade sista räven strax innan den började sända borde även de som eventuellt lyckades köra på samma antal cykler få det tufft att slå min tid.

Vädrets makter log också mot oss och gjorde väntan på resterande startfält behaglig. Extra spännande var det att se vad Håkan Melin och Erik Agrell skulle kunna hitta på. Tiden för Håkan att slå mig gick ut, men dryga minuten senare dök han upp i skogskanten och forsade in i mål. Han hade alltså också klarat banan på samma antal cykler, men tog sista räven precis efter att den sänt, vilket gav mig en liten fördel. Ingen annan lyckades lika bra och trean, en tjeck, var drygt fyra minuter efter Håkan. Även Erik sprang riktigt bra och slutade på femte plats. Det blev såklart lagseger i M50 och vi kunde också glädja oss åt lagsilver till Sverige i M70.

Monika, Jan Palmquist och Per vid målfällan.

Foxoring

Den avslutande tävlingen var foxoring på fredagen och den avgjordes i vackert, men inte alltför varmt väder. I foxoring får man kartan i startögonblicket, så att välja vilken ordning man ska ta de svaga sändarna i sker under tidspress. Jag lyckades nog inte få till den optimala ordningen, men alldeles usel var den inte heller. Foxoring gynnar som sagt orienterare eftersom en stor del handlar om att orientera sig mellan de utritade kontrollringarna och bara en mindre del handlar om pejling sista biten in mot sändaren. Även om orienteringen var ganska enkel kanske en del andra deltagare hade problem med den.

Hur som helst så fungerade min nya och extra känsliga antenn bra och jag hade inga problem att höra sändarna på hyggligt avstånd. En av kontrollerna strulade jag dock vid och lade bort en minut eller så innan jag lyckades hitta stämplingsenheten, trots att jag tidigt såg vindskyddet där kontrollvakten låg.

Kanske finns det en del att putsa på för min del när det gäller "närstriden" i foxoring.

Tvivet på kontrollordningen och att jag kände mig sliten gjorde att jag inte hade alltför höga förhoppningar när jag spurtade ner i den lilla slalombacken mot sistakontrollen, men där stod Erik och hejade och ropade att jag ledde. Sent startande Håkan var såklart en given huvudkonkurrent och det blev en spännande väntan på honom. Tiden gick men ingen annan M50-löpare dök upp nära mig på resultatskärmmarna och avståndet till tvåan var drygt fyra minuter. En stund efter att tiden gått ut för att Håkan skulle slå mig kom han rusande utför backen och knep andraplatsen drygt tre minuter bakom. Ingen annan rådde på dessa tider och det blev för andra dagen i rad dubbelt svenskt på pallen. Lustigt nog var det samma tjeck, Petr Hrouda, som tog bronset båda dagarna.

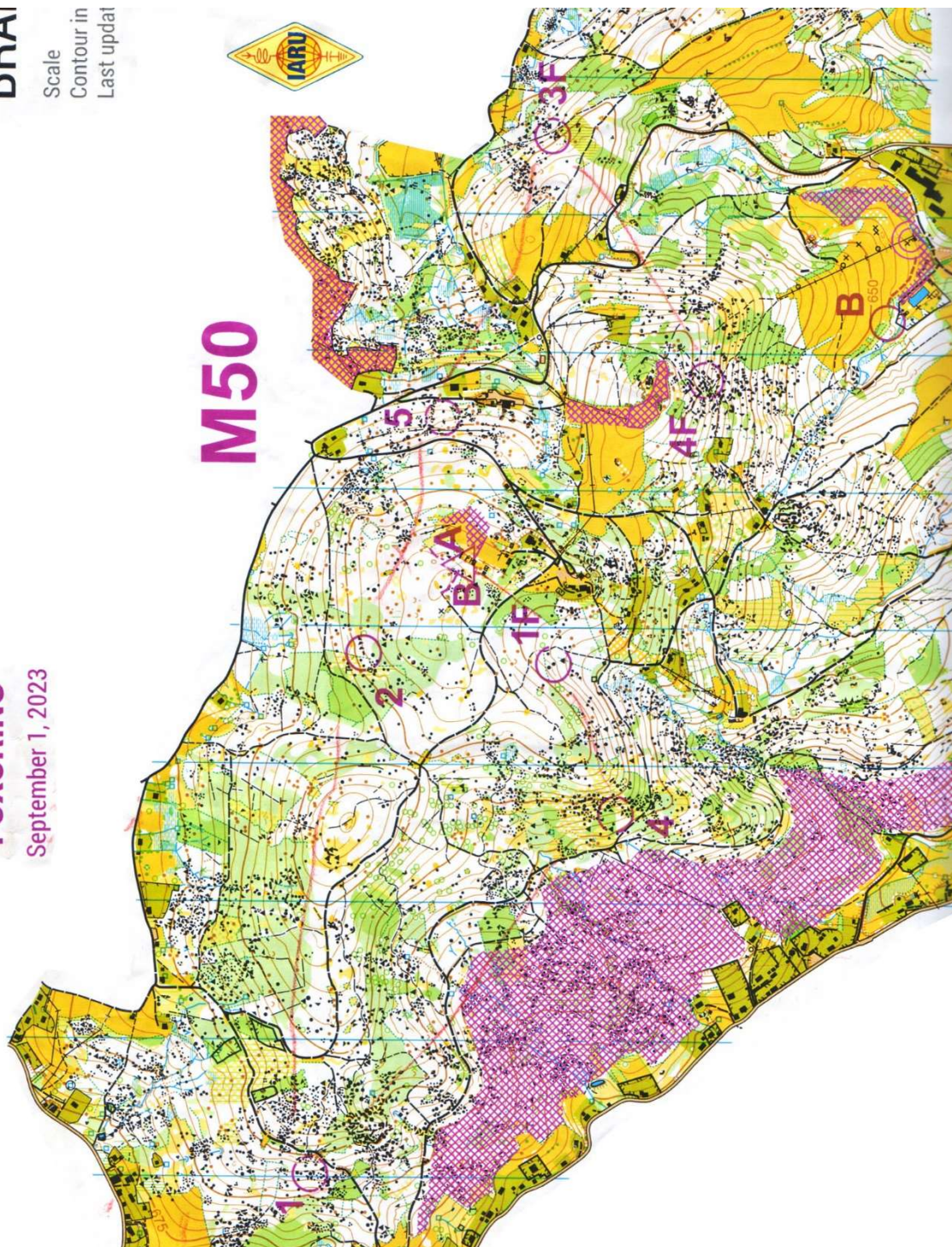
Lagbild. En lagmedlem saknas p.g.a. sjukdom.

Monika på väg mot mål i foxoring.

BRA!
Scale
Contour in
Last updat

FOXORING
September 1, 2023

Kartan för foxoring-tävlingen

Henrik Eklund sprang bra i M21 och blev sjua, drygt åtta minuter efter, vilket var den bästa svenska M21-placeringen under veckan. I M70 blev det brons till Sverige genom Peter Ljungström. Någon lagtävling är det dock inte i foxoring, så vi i M50 fick inget extra guld på det sättet.

På kvällen hölls prisutdelningen för de två avslutande tävlingarna och det var härligt att höra den svenska nationalsången inte mindre än tre gånger samtidigt som jag stod högst upp på pallen. Det var en helt ny upplevelse för mig. Kul också med silver till M70-laget och brons till Peter.

Prispallen i M50, 3,5 MHz klassisk distans med Per som guldmedaljör och Håkan som silvermedaljör.

Samma personer på samma positioner, men denna gång för foxoring.

Lagprisutdelning i M50, 3,5 MHz klassisk distans med Erik, Per och Håkan högst upp

Kvällen och hela VM:et avslutades med en fest i matsalen där mat och dryck ingick. Deltagare från en del länder var också frikostiga med att bjuda på kompletterande drycker för de som inte tackade nej. För många av oss gällde det dock att orka ta sig upp till en tidig frukost och åka med bussen mot Prag kl 7 på lördagsmorgonen. Några skulle med tidiga flyg hemåt, medan vi var en handfull som istället valde att turista i Prag och flyga hem på söndagen. Prag är en vacker stad med många fina och imponerande byggnadsverk, inklusive Karlsbron, Pragborgen, St Vitus-katedralen och många fler. Någon brist på turister som upplevde staden var det sannerligen inte heller.

Ett RPO-VM med minst sagt osannolik medaljskörd, åtminstone för egen del, var till ända. Förutom det enligt uppgift största deltagandet från Sverige någonsin lär det också ha varit de medaljmässigt största framgångarna. Och dessutom var det kul att umgås med resten av laget och göra en del nya bekanskskaper över nationsgränserna.

Resultat, bilder och mer information finns på arrangörens hemsida: <https://ardf2023.cz/>